

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Necropolis journal: daily records of events in an ancient Egyptian artisans' community

Morfini, I.

Citation

Morfini, I. (2019, February 21). *Necropolis journal: daily records of events in an ancient Egyptian artisans' community*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/68810>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/68810>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/68810> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Morfini, I.

Title: Necropolis journal: daily records of events in an ancient Egyptian artisans' community

Issue Date: 2019-02-21

SAMENVATTING

NECROPOLIS JOURNAL: AANTEKENINGEN BETREFFENDE DAGELIJKSE GEBEURTENISSEN IN EEN OUD-EGYPTISCHE GEMEENSCHAP VAN AMBACHTSLIEDEN

In Egyptologische vakliteratuur worden Necropolis journals gedefinieerd als op papyri en ostraca geschreven aantekeningen betreffende de dagelijkse activiteiten van de groep gespecialiseerde arbeiders of ambachtslieden gevestigd in de nederzetting Deir el-Medina in Thebe. Deze door de schrijvers in het hieratisch genoteerde aantekeningen bevatten informatie over de groep ambachtslieden die verantwoordelijk waren voor de aanleg en de decoratie van de koninklijke grafmonumenten in de Vallei der Koningen en de Vallei der Koninginnen tijdens de Ramessiedische Periode (c. 1300-1100 v.Chr.): hun rantsoenen, aanwezigheid of afwezigheid, privé-kwesties van leden van de gemeenschap, bijzondere gebeurtenissen (stakingen, processen, enz.), bezoeken door hoge functionarissen en al dan niet vreedzame contacten met “vreemdelingen”.

Deze documenten zijn dus van bijzondere betekenis aangezien ze gedetailleerde informatie leveren over het dagelijks leven van het dorp en de inwoners. Ze worden “Necropolis journal” genoemd sinds de allereerste publicatie van dergelijke documenten uit de late 20e dynastie door Botti en Peet in 1928 (*“Il Giornale della Necropoli di Tebe”*). Sindsdien kwam het begrip “a journal” en met name “an events journal” in zwang onder Egyptologen en verscheen het in vrijwel alle publicaties over de gemeenschap van ambachtslieden van Deir el-Medina, zonder evenwel duidelijk omschrijven wat dit in de praktijk betekende. De vraag is derhalve gerezen of dit inderdaad een specifiek genre van documenten betrof.

Is het juist om dergelijke documenten met aantekeningen als “journals” aan te duiden? Zouden ze vanuit Oud-Egyptische standpunt als “journals” worden beschouwd? Wat is een Necropolis journal en kenden de schrijvers van Deir el-Medina het begrip Necropolis journal? Wat hebben de verschillende typen annalen en dagboeken met elkaar gemeen? Voor wie waren deze documenten bedoeld? Hoeveel typen journal kunnen we onderscheiden? Hoe kan een lijst van dergelijke als journal aangeduide documenten een bruikbaar hulpmiddel worden ten dienste van alle in het onderwerp geïnteresseerde wetenschappers?

Bovenstaande onderzoeksvragen staan centraal in de onderhavige studie.

In deze studie is onderzocht of de notities in de zogenoemde Necropolis journals ook naar Egyptisch inzicht zo zouden worden genoemd, m.a.w. of het concept van een

Necropolis journal feitelijk bestond. Voor dat doel werd het concept van het Necropolis journal in breder Egyptisch perspectief onderzocht door het te vergelijken met tekstdocumenten uit de periode van het Oude Rijk tot en met het Nieuwe Rijk om eventuele gemeenschappelijke kenmerken en verschillen tussen deze documenten en het zogenoemde Necropolis journal te identificeren. Uit dit onderzoek werden conclusies getrokken in de vorm van criteria om te bepalen wat een Necropolis journal is.

Op basis van de aldus verkregen criteria werd een nieuwe lijst samengesteld van documenten die als Necropolis journals kunnen worden aangeduid. Deze lijst werd onderverdeeld in twee delen: ten eerste documenten die met redelijke zekerheid kunnen worden gedateerd en ten tweede documenten die niet geheel zeker te dateren zijn. Alle met enige zekerheid dateerbare documenten werden verzameld en bestudeerd (op basis van foto's, transcripties en vertalingen). Deze documenten zijn in een aparte Appendix opgenomen, enerzijds omdat ze veel ruimte innemen en anderzijds om het raadplegen te vergemakkelijken.

Vervolgens werd onderzocht of het mogelijk was na te gaan voor wie Necropolis journals werden geschreven, m.a.w. wie de beoogde lezers/gebruikers waren van de informatie in de documenten. Naar onze mening kan onderzoek naar de wijze waarop de inhoud van de notities is georganiseerd ons vertellen of ze bedoeld waren voor intern gebruik of dat ze werden voorgelegd aan hogere instanties of warden gecontroleerd. We kunnen ons voorstellen dat, indien een document werd geschreven om aan een instantie voor te leggen of om de erin opgenomen informatie later te kunnen teruglezen, de schrijver zich zou inspannen om dit zorgvuldig en overzichtelijk te schrijven en te presenteren: netjes en duidelijk, met de bedoeling om het lezen en terugvinden van informatie te vergemakkelijken. Indien het document een rommelige indruk maakt of de notities slordig over de pagina verdeeld zijn en alle beschikbare ruimte vullen, dan is het daarentegen vrij onwaarschijnlijk dat zo'n document ter controle zou worden voorgelegd aan iemand anders.

In de samengestelde lijst van gedateerde documenten konden we gebaseerd op hun layout twee groepen onderscheiden: enerzijds de slordige en onzorgvuldige documenten die haastig geschreven lijken en anderzijds een groep veel nauwkeuriger dagboeknotities die goed georganiseerd zijn en geschreven in een net en compact zakelijk handschrift. Het is echter wel duidelijk geworden dat de vraag "Wie waren de beoogde lezers/gebruikers van de dagboeknotities?" niet definitief kan worden beantwoord. Het is niet goed mogelijk om een echt duidelijk onderscheid te maken en de documenten in categorieën te plaatsen en met redelijke zekerheid te stellen dat sommige journals voor intern gebruik bestemd waren en andere bedoeld waren om aan superieuren te worden voorgelegd. Duidelijke bewijzen ontbreken en we kunnen alleen

veronderstellingen uiten en verder wachten tot nieuwe vondsten licht kunnen werpen op de kwestie. Wel kunnen we, gezien de aanwezigheid in de documenten van controletekens die wijzen op raadpleging en gebruik van de gegevens, aannemen dat de schrijvers de teksten niet louter en alleen schreven om het schrijven zelf. Het is duidelijk dat deze teksten, in elk geval sommige, op de een of andere wijze werden gebruikt en “ge-checked”. Daarnaast bleven andere teksten ongetwijfeld alleen documenten voor intern gebruik in het dorp.

Journals waren derhalve bestemd voor verschillende gebruikers en verschillende doeleinden.

De verschillende typen documenten, die allemaal op journals lijken, moeten verschillende doeleinden hebben gehad. We hebben geprobeerd verschillende subgroepen van journals te identificeren en te beschrijven op basis van hun inhoud (leveranties/rantsoenen, afwezigheid/aanwezigheids-lijsten, werkrapportages en gebeurtenissen betreffende de dorpsgemeenschap, die we respectievelijk groep A, B, C en D hebben genoemd). Om meer inzicht te verkrijgen noteerden we de verschillen tussen de typen journal. We realiseerden ons dat het Necropolis journal, als het al bestond als concept in de gedachten van de schrijvers van Deir el-Medina, geen vastomlijnd genre was. Maar wel is duidelijk geworden dat het op basis van ons onderzoek een type “events journal” was, waarvan bijvoorbeeld parallellen te vinden zijn in oorlogsdagboeken en scheepsjournaals.

Het laatste doel van onze studie was tenslotte om het verrichte onderzoek ook beschikbaar te stellen voor alle geïnteresseerde Egyptologen, zodat het een bruikbaar startpunt kan zijn voor verdere studies en beantwoordt aan onze vraag: “Hoe kan de lijst een nuttig en aanvulbaar hulpmiddel worden voor alle in het onderwerp geïnteresseerde wetenschappers?” Om die reden is de bij ons werk gebruikte database beschikbaar via <https://www.edicionesadaegyptum.com/irenemorfini/>.

We zijn ons bewust van het feit dat het lopende project van de papyrus database van het Museo Egizio in Turijn (voorlopig alleen voor vakspecialisten), de beschikbare Deir el-Medina Database en Trismegistos reeds zeer veel bruikbare informatie verschaffen. Het beschikbaar stellen van een Necropolis journaal database, d.w.z. speciaal gewijd aan dit soort dagboeknotities, heeft alleen ten doel een aparte groep teksten bijeen te brengen binnen het enorme aantal van 4506 records die nu bijvoorbeeld raadpleegbaar zijn in de Deir el-Medina Database (laatste consultatie Augustus 2018).